

การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด
ในจังหวัดสมุทรปราการ

THE STUDY OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF SUBSTANCE ABUSE
STUDENTS IN SAMUT PRAKAN PROVINCE

พรรณปพร ลีวิโรจน์ / Panpaporn Leeviroj¹

ทัศนีย์ นิลสูงเนิน / Tussanee Nilsoongnoen²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ 2) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ กับข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนที่ใช้สารเสพติดเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อาศัยอยู่กับพ่อและแม่เป็นบุตรคนที่ 1 ในพี่น้อง 2 คน มีพ่อหรือแม่ใช้สารเสพติดประเภท กัญชา บุหรี่และเหล้าและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม สิ่งที่ใช้เสพ คือ บุหรี่ เบียร์ เหล้า กัญชา กระท่อม ด้วยเหตุผลเพราะอยากลอง เพื่อนชวนหรือคลายเครียด 2) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดอยู่ในระดับน้อย 3) ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับเพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด สารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05. สำหรับลำดับบุตรในท้องเดียวกัน กิจกรรมที่ทำในยามว่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้สารเสพติด, ความฉลาดทางอารมณ์, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ABSTRACT

This survey research was aimed to study: 1) the personal information of substance abuse students in Samut Prakan Province; 2) the level of emotional intelligence of substance abuse students in Samut Prakan Province; and 3) the relationship between the emotional

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลศิริราช

intelligence of substance abuse students in Samut Prakan Province and personal information. The sample consisted of 198 students obtained by multistage sampling. The instruments used in this study were 1) a personal data questionnaire and 2) an emotional intelligence test. The frequency, percentage, standard deviation and Chi-Square test were used for data analysis.

The results of the study revealed that 1) the substance abuse students were more males than females. They lived with their parents and were the first of two siblings whose father or mother used addictive substances, i.e., marijuana, cigarettes, and alcohol. They grew up with authoritarian parenting style. The addictive substances used were cigarettes, beer, liquor, marijuana, and Kratom. The reasons for substance abuse were experimenting, persuading by friends, and using it for stress relief. 2) The emotional intelligence of substance abuse students was at a low level. 3) The emotional intelligence was related to sex, education level, residence, number of siblings, family members who used addictive substances, type of addictive substances used, and parenting style with a statistically significant level of .05. The birth order and free-time activities were not correlated with emotional intelligence.

Keywords: substance abuse behavior, emotional intelligence, junior high school

บทนำ

รายงานยาเสพติดโลกปี 2563 ของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], 2019: online) คาดการณ์ว่าทั่วโลกประชากรประมาณ 35 ล้านคน มีความผิดปกติในการใช้สารเสพติดในทางที่อันตรายมากขึ้น เช่น ใช้สารเสพติดร่วมกันมากกว่าหนึ่งชนิดและยังมีการใช้สารอื่น ๆ มาผสมเพื่อให้ออกฤทธิ์คล้ายสารเสพติด เป็นต้น ส่งผลต่อผู้เสพเป็นอย่างมาก ทำให้ไม่สามารถหยุดเสพยาได้ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ใช้สารเสพติดมากที่สุด และมีการใช้มากกว่าที่คาดไว้ในปี 2560 กล่าวคือ ปี 2552-2561 มีประชากรโลกใช้ยาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 และมีแนวโน้มการใช้ยาเสพติดที่เพิ่มขึ้นในอนาคต (UNODC, 2019: online) สำหรับรายงานสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยปี 2562 จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติด พบว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 19 ปี เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ร้อยละ 11.77 ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562 ก: ออนไลน์) สิ่งที่น่าเป็นห่วงในวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มอายุน้อยลงทุกปี ด้วยสาเหตุหลายปัจจัย เช่น อยากรู้อยากลอง เพื่อนชักชวน ความเครียดในการเรียนและปัญหาส่วนตัว นอกจากนี้แล้วชุมชนและสังคมก็มีส่วนให้วัยรุ่นเข้าไปข้องเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดได้ (ภูฟ้า เรสโทโฮม, 2563: ออนไลน์)

ดังนั้น การป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตในวัยรุ่นนั้น ยังเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทย ถึงแม้ที่ผ่านมาได้กำหนดให้ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นวาระแห่งชาติ แต่มีแนวโน้มการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562 ข: ออนไลน์) และไม่สามารถจัดการกับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในวัยรุ่นให้หมดไปอย่างยั่งยืนได้ (วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์, 2564: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังพบว่า ในปี พ.ศ. 2554 เด็กไทยมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์อยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และในปี 2559 ความฉลาดทางอารมณ์เป็นไปตามเป้าหมาย แต่ก็ยังพบเด็กจำนวนไม่น้อยที่ยังต้องการการพัฒนา (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2559: ออนไลน์) ถ้าพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นได้ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและเกราะป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่ำ มีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เพราะไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองและมักแสดงออกผ่านการทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ ครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นเช่นกัน ถ้าวัยรุ่นสามารถเข้าใจอารมณ์และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ย่อมสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง (พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา, 2562: 212-223) ถึงแม้ได้มีโครงการบำบัดฟื้นฟูสารเสพติดในโรงเรียนแล้ว แต่ยังมีอาการกลับไปใช้อีกหลังจากเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอัตราร้อยละ 80 และปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการกลับไปใช้ (Robinette & Fratzke, 2019: 1-6) ฉะนั้น บุคคลจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จและมีภูมิคุ้มกันในตนเองจากสถานการณ์หรือความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การควบคุมตนเอง 3) แรงจูงใจในตนเอง 4) การเข้าใจผู้อื่น และ 5) ทักษะทางสังคม (Goleman, 1998: 93-102) นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสัมพันธ์ที่สำคัญกับแนวโน้มในการติดสารเสพติด (Baniashraf & Kakabraee, 2017: 298-303)

จากการทบทวนผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น ส่วนใหญ่ศึกษาถึงปัจจัยภายนอก มีส่วนน้อยที่ศึกษาในปัจจัยภายในบุคคล เช่น เจตคติที่เหมาะสม ทักษะการปฏิเสธ (ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และณัฐนิชา ทองใบ, 2564: ออนไลน์) นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ต โดยชี้ให้เห็นว่าถ้าเพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ได้ จะสามารถช่วยลดการใช้อินเทอร์เน็ตได้ (Somayeh et al., 2017: 1-8; Fathi et al., 2021: 450-468) และ การใช้เครื่องมือแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นตอนต้นยังส่งผลให้การเรียนต่ำ ในขณะที่ได้เห็นเหตุการณ์ของสมาชิกในครอบครัวที่ใช้สุรายิ่งกระตุ้นให้วัยรุ่นอยากลองมากขึ้น (Conegundes et al., 2020: 193-201) ดังนั้นจึงสนใจศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กระทรวงศึกษาธิการนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และโรงเรียนได้ทราบการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดวิธีการป้องกันใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ
2. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการกับข้อมูลส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

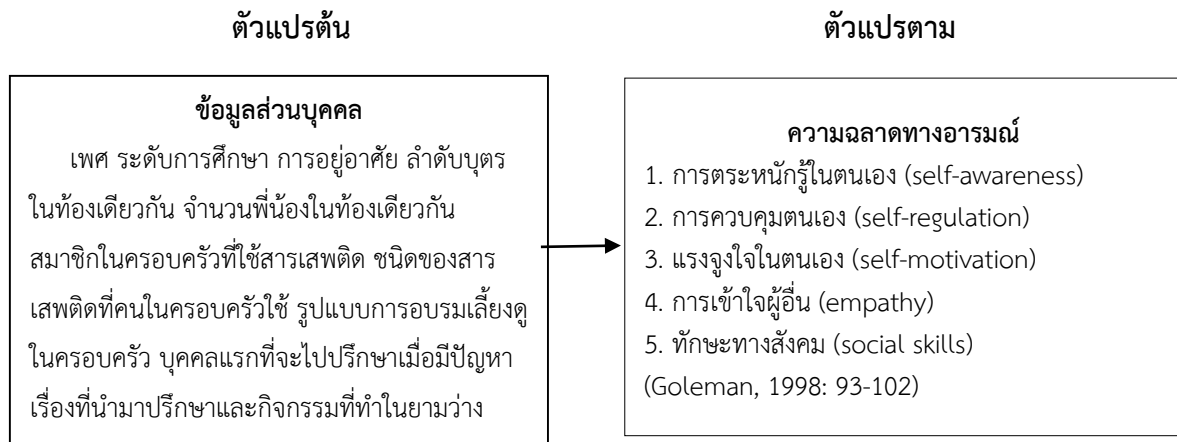
ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ตนเองและผู้อื่น ด้วยการสร้างแรงจูงใจในตนเอง และบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง แรงจูงใจในตนเอง การเข้าใจผู้อื่นและทักษะทางสังคม (Goleman, 1998: 93-102) แต่ละด้านมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) คือ ความสามารถตระหนักรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง รู้การเกิดอารมณ์ความรู้สึกและผลที่เกิดตามมาของอารมณ์นั้น รู้ข้อดีไม่ติของตน มีความมั่นใจในคุณค่าความสามารถของตนเอง และสามารถจัดการอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม
2. การควบคุมตนเอง (self-regulation) คือ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ความซื่อสัตย์และความดี มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้เปิดรับความคิดใหม่ วิธีการและข้อมูลใหม่อย่างสร้างสรรค์
3. แรงจูงใจในตนเอง (motivation) คือ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พยายามปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น การยึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่มและองค์การ มีความคิดริเริ่มและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม การมองโลกในแง่ดี เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคได้
4. การเข้าใจผู้อื่น (empathy) คือ ความเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น แสดงความห่วงใยผู้อื่น การรู้ถึงสิ่งที่ผู้อื่นควรปรับปรุง และส่งเสริมความสามารถของผู้อื่น การคาดคะเน การรับรู้ และตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้ การใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้โอกาสบุคคลอื่น รู้ความคิดเห็นของกลุ่มและความสัมพันธ์ของกลุ่ม
5. ทักษะทางสังคม (social skills) คือ ความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่นได้ เปิดรับฟังผู้อื่น การสื่อความหมายที่ดี ชัดเจน ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นผู้นำ การคิดริเริ่มและจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การเจรจาต่อรองและแก้ปัญหาได้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การทำงานกับผู้อื่นเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

นิยามศัพท์

นักเรียนที่ใช้สารเสพติด หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ

สารเสพติด หมายถึง สารเสพติดให้โทษ พืช หรือวัตถุออกฤทธิ์ เมื่อเสพแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ และต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา สุขภาพทรุดโทรมลง (พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายยาเสพติด, 2564: 11) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง บุหรี่ เหล้า เบียร์ ยาทรามาโดล เมทแอมเฟตามีน กระท่อม และกัญชา

วิธีดำเนินการ

ประชากร ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จากทุกอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ 8 โรงเรียน อำเภอบางบ่อ 4 โรงเรียน อำเภอบางพลี 5 โรงเรียน อำเภอบางเสาธง 1 โรงเรียน อำเภอพระประแดง 4 โรงเรียนและอำเภอพระสมุทรเจดีย์ 3 โรงเรียน รวมทั้งหมด 25 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 48,250 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ, 2562: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ใช้สารเสพติด แต่ไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง จึงได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด แล้วจึงคัดเลือกเฉพาะผู้ใช้สารเสพติด โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power3.1 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) คือ 1) เลือกเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มี 2 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ 2) เลือกเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งหมด 25 โรงเรียน ใน 6 อำเภอ 3) เลือกโรงเรียนขนาดใหญ่ในทุกอำเภอ โดยอำเภอเมืองสมุทรปราการมี 2 โรงเรียน อำเภอบางบ่อ 1 โรงเรียน อำเภอบางพลี 2 โรงเรียน (ไม่สะดวกในการให้เข้าเก็บข้อมูลการวิจัย) อำเภอบางเสาธง 1 โรงเรียน

อำเภอพระประแดง 1 โรงเรียน และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ (ไม่มีโรงเรียนขนาดใหญ่) จึงได้มา 4 อำเภอ 4) สุ่มโรงเรียน อำเภอละ 1 แห่ง ได้มา 4 โรงเรียน 5) สุ่มกลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มได้มาคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงเรียน และแต่ละห้องเรียนในระดับชั้น ม.1-3 จำนวน 500 คน ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอเมือง จำนวน 112 คน อำเภอบางบ่อ จำนวน 114 คน อำเภอบางเสาธง จำนวน 107 คน และอำเภอพระประแดง จำนวน 167 คน (เพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของโรงเรียนจึงขอไม่ระบุชื่อโรงเรียน) ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	แห่ง	จำนวนนักเรียน	โรงเรียน	ประชากรมัธยมต้น	กลุ่มตัวอย่าง
1. อำเภอเมือง	8	17,293	โรงเรียนแห่งที่ 1	1,201	112
2. อำเภอบางบ่อ	4	6,677	โรงเรียนแห่งที่ 2	1,227	114
3. อำเภอบางพลี	5	11,045	ไม่สะดวกเข้าร่วม	-	-
4. อำเภอบางเสาธง	1	1,920	โรงเรียนแห่งที่ 3	1,145	107
5. อำเภอพระประแดง	4	9,249	โรงเรียนแห่งที่ 4	1,796	167
6. อำเภอพระสมุทรเจดีย์	3	2,066	ไม่มีโรงเรียนขนาดใหญ่	-	-
รวม		48,250		5,369	500

ตัวแปรการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย ลำดับบุตรในท้องเดียวกัน จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด ชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา เรื่องที่นำมาปรึกษา และกิจกรรมที่ทำในยามว่าง

2. ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์ ของ Goleman (1998) ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) 2) การควบคุมตนเอง (self-regulation) 3) แรงจูงใจในตนเอง (self-motivation) 4) การเข้าใจผู้อื่น (empathy) และ 5) ทักษะทางสังคม (social skills)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น ความฉลาดทางอารมณ์ ของ Goleman (1998) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดรูปแบบและโครงสร้างของเครื่องมือ

2. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างเครื่องมือตามนิยามเชิงปฏิบัติการและกำหนดเนื้อหา โดยเนื้อหาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนด เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ การศึกษา การใช้สารเสพติด เป็นต้น

2.2 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ สร้างเป็นแบบสอบถาม ใช้วัดความฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการควบคุมตนเอง ด้านแรงจูงใจในตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่น และด้านทักษะทางสังคม ในแต่ละด้านมีจำนวน 6 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Best & Kahn (2006: 331) เรียงตามระดับคะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 แต่ละระดับคะแนนมีความหมาย ดังนี้ 5 มีลักษณะตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด, 4 ตรงกับความคิดเห็นมาก, 3 ตรงกับความคิดเห็นปานกลาง, 2 ตรงกับความคิดเห็นน้อย และ 1 ตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด และให้เลือกข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองมากที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก

2.3 นำแบบสอบถามและแบบวัดที่ได้สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเที่ยง (reliability) คือ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คือ อาจารย์สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2) อาจารย์สาขาพัฒนาสังคมและมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ 3) นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลศรีธัญญา ให้พิจารณาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับได้มากกว่า .80 ขึ้นไป ได้ค่า CVI = 1, 1 ตามลำดับ แสดงว่าเครื่องมือนี้มีความตรงตามเนื้อหา

2) การตรวจสอบความเที่ยง นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้ว นำไปตรวจสอบความเที่ยง ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และคำนวณค่าความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha) โดยกำหนดเกณฑ์ยอมรับได้มากกว่า .80 ขึ้นไป ได้ค่า .85, .86 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าไปเก็บข้อมูล โดยแนบโครงการวิจัย และเครื่องมือวิจัย เมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนอนุญาตให้เข้าไปเก็บข้อมูล และมอบหมายให้ครูฝ่ายปกครองรับผิดชอบ จึงได้ประสานงานกับครูฝ่ายปกครอง และกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงระยะเวลา กรกฎาคม-พฤศจิกายน 2563 ก่อนเก็บข้อมูลทีมวิจัยกับครูในโรงเรียนร่วมกันชี้แจงวัตถุประสงค์ ทำการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าไปเก็บข้อมูล ด้วยการอธิบายหนังสือลงลายมือยินยอมให้เก็บข้อมูล และฝากให้ผู้ปกครองลงลายมือยินยอมด้วยความสมัครใจในการเข้าไปเก็บข้อมูลครั้งนี้ เมื่อถึงวันเก็บข้อมูลทีมงานวิจัยกับครูในโรงเรียนได้เข้าไปเก็บข้อมูลตามสัดส่วนประชากรในแต่ละห้องที่นักเรียนและผู้ปกครองยินยอมให้เก็บข้อมูล ก่อนแจกแบบสอบถาม ได้อธิบายวิธีการทำแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบและแจกแบบสอบถาม จำนวน 500 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ โดยได้กลับคืนมาครบตาม

จำนวนที่กำหนด จากนั้นคัดเลือกแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าใช้สารเสพติด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและระดับความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนข้อมูลที่ใช้มาตรวัด 5 ระดับ เพื่อให้การวิเคราะห์ในการจัดกลุ่มข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้น จึงใช้เกณฑ์แปลผลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามแนวคิดของ Best & Kahn (2006: 330) โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับที่ต้องการ ดังนี้

$$\text{พิสัยช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จึงได้เกณฑ์การแปลผลช่วงคะแนนเฉลี่ย คือ ระดับมาก 3.68-5.00 ระดับปานกลาง 2.34-3.67 และระดับน้อย 1.00-2.33

2. วิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (chi-square test: χ^2 -test) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ

(n = 198)

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	129	65.15
	หญิง	69	34.85
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 1	55	27.78
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	46	23.23
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	97	48.99
การอยู่อาศัย	พ่อแม่	96	48.48
	พ่อหรือแม่	56	28.28
	ญาติ	33	16.67
	เพื่อน	13	6.57

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ (ต่อ)

(n = 198)

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ลำดับบุตรในท้องเดียวกัน	คนที่ 1	96	48.48
	คนที่ 2	73	36.87
	คนที่ 3	22	11.11
	คนที่ 4	4	2.02
	คนที่ 5	3	1.52
จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน	เป็นบุตรคนเดียว	50	25.25
	พี่น้อง 2 คน	90	45.45
	พี่น้อง 3 คน	43	21.72
	พี่น้อง 4 คน	9	4.55
	พี่น้อง 5 คน	6	3.04
สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด	พ่อ	110	55.56
	แม่	86	43.43
	พี่	1	0.51
	ไม่มีคนในครอบครัวใช้สารเสพติด	1	0.51
ชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้	บุหรี	35	17.68
	เหล้า	39	19.70
	เบียร์	4	2.02
	ยาทรามาดอล	11	5.56
	เมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า)	1	0.51
	กระท่อม	12	6.06
	กัญชา	96	48.48
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว	ตามใจ	17	8.59
	เอาใจใส่	106	53.54
	ควบคุม	57	28.79
	ทอดทิ้ง	1	0.51
	ปล่อยปละ	17	8.59
บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา	พ่อ	36	18.18
	แม่	10	5.05
	พ่อและแม่	28	14.14
	ลุง/ป้า	7	3.54
	ตายาย	5	2.53
	เพื่อน	112	56.57

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ (ต่อ)

(n = 198)

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เรื่องที่น่ามาปรึกษา	สุขภาพไม่ดี	41	20.71
	ทะเลาะกับเพื่อน	52	26.26
	ไม่มีเพื่อน	71	35.86
	ปัญหาการเรียน	33	16.67
	ปัญหาครอบครัว	1	0.51
กิจกรรมที่ทำในยามว่าง	อ่านหนังสือ	8	4.04
	เล่นอินเทอร์เน็ต	124	62.63
	ดูทีวี/หนัง	49	24.75
	ช้อปปิ้ง	2	1.01
	ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา	12	6.06
	อื่น ๆ	3	1.52

จากตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด จำนวน 198 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.15 เป็นเพศชาย รองมาร้อยละ 34.85 เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.99 กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมาร้อยละ 27.78 กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 การอยู่อาศัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.48 อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ รองลงมาร้อยละ 28.28 อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ลำดับบุตรในท้องเดียวกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.87 เป็นบุตรคนที่ 1 รองลงมาร้อยละ 36.87 เป็นบุตรคนที่ 2 จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 มีจำนวนพี่น้อง 2 คน รองลงมาร้อยละ 25.25 เป็นลูกคนเดียว สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 มีพ่อใช้สารเสพติด รองลงมาร้อยละ 43.43 มีแม่ใช้สารเสพติด ชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.48 ใช้กัญชา รองลงมาร้อยละ 19.70 ใช้เหล้า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.54 อบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รองลงมา ร้อยละ 28.79 อบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.57 ปรึกษาเพื่อน รองลงมา ร้อยละ 18.18 ปรึกษาพ่อ เรื่องที่น่ามาปรึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.86 ปรึกษาเรื่องไม่มีเพื่อน รองลงมา ร้อยละ 26.26 ปรึกษาเรื่องทะเลาะกับเพื่อน กิจกรรมที่ทำในยามว่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.63 เล่นอินเทอร์เน็ต รองลงมาร้อยละ 24.75 ดูทีวี สารเสพติดที่นักเรียนใช้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.30 ใช้บุหรี่ รองลงมาร้อยละ 27.45 ใช้เปียร์ สาเหตุที่นักเรียนใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.26 อายากลอง รองลงมาร้อยละ 20.75 เพื่อนชวน

2. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ

ความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง					การแปลผล
	น้อย	ปานกลาง	มาก	$\bar{X}$	S.D	
1. การตระหนักรู้ในตนเอง	6 (3.03)	109 (55.05)	83 (41.92)	2.39	0.55	ปานกลาง
2. การควบคุมตนเอง	31 (15.66)	118 (59.60)	49 (24.75)	2.09	0.63	น้อย
3. แรงจูงใจในตนเอง	6 (3.03)	112 (56.57)	80 (40.40)	2.37	0.54	ปานกลาง
4. การเข้าใจผู้อื่น	10 (5.05)	96 (48.48)	92 (46.46)	2.41	0.59	ปานกลาง
5. ทักษะทางสังคม	11 (5.56)	95 (47.98)	92 (46.46)	2.41	0.60	ปานกลาง
ภาพรวม	4 (2.02)	138 (69.70)	56 (28.28)	2.33	0.49	น้อย

หมายเหตุ: ระดับมาก 3.68 – 5.00 ระดับปานกลาง 2.34 – 3.67 และระดับน้อย 1.00 – 2.33

จากตารางที่ 3 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการควบคุมตนเองอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ กับข้อมูลส่วนบุคคล จากการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ มีผลดังแสดงในตารางนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการ กับข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลของ	ความฉลาดทางอารมณ์	
	χ^2	<i>P</i> – value
1. เพศ	23.405	0.000*
2. ระดับการศึกษา	14.414	0.001*
3. การอยู่อาศัย	11.794	0.019*
4. ลำดับบุตรในท้องเดียวกัน	7.717	0.173
5. จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน	17.313	0.008*
6. สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด	9.798	0.020*
7. ชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้	30.558	0.000*
8. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว	30.336	0.000*
9. บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา	29.888	0.000*
10. เรื่องที่นำมาปรึกษา	26.361	0.000*
11. กิจกรรมที่ทำในยามว่าง	7.963	0.158
รวม	19.049	0.030*

จากตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัดสมุทรปราการกับข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า โดยรวมความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์กับข้อมูลส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด ชนิดสารเสพติด ที่คนในครอบครัวใช้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา และเรื่องที่น่ามาปรึกษามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลำดับบุตร ในท้องเดียวกัน กิจกรรมที่ทำในยามว่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

อภิปรายผล

1. ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในกลุ่มที่ใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับเจตนัสฤกษ์ สัมพันธ์ และคณะ (2563: 88-103) อินันดา พิมพ์พวง และมานพ คณะโต (2559: 136-146) พบว่า เพศชายมีแนวโน้มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด มากกว่าเพศหญิง เพราะบรรทัดฐานทางสังคมคาดหวังชายต้องกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสีย รับผิดชอบและ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน จึงเป็นเหตุให้ผู้ชายใช้สารเสพติดมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ผู้ชายยังมีความอิสระ ในการใช้ชีวิตมากกว่าผู้หญิงอีกด้วย ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อ และแม่ รองลงมาอยู่กับพ่อหรือแม่ ญาติ หรือเพื่อน ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 1 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 ส่วนใหญ่ มีจำนวนพี่น้อง 2 คน รองลงมาเป็นลูกคนเดียว ส่วนใหญ่มีพ่อและแม่ใช้สารเสพติด ส่วนใหญ่คนในครอบครัว ใช้กัญชา รองลงมาบุหรี่และเหล้า ฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นตัวทำนายนการเริ่มใช้สารเสพติด โดยวัยรุ่นเริ่มจาก บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดชนิดอื่น ๆ เพราะเห็นการใช้สารเสพติดของสมาชิกในครอบครัว (Conegundes et al., 2020: 193-201; Jurado et al., 2019: 1-17) ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรูปแบบการอบรม เลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รองลงมาอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ฉะนั้นถึงแม้จะได้รับการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และแบบ ควบคุม แต่ก็ยังใช้สารเสพติด อาจเป็นเพราะวิธีการเลี้ยงดูที่คอยปกป้องและตามใจมากเกินไป จนทำให้เด็กมี ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้มีความนับถือและรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองน้อย สำหรับลักษณะของความผูกพันใส่ใจต่อกันในครอบครัวแต่มีการควบคุมพฤติกรรมสูง ก็อาจเป็นปัจจัยที่สำคัญ อีกอย่างที่ทำให้วัยรุ่นติดสารเสพติดได้เช่นกัน (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และชมรมสุขภาพวัยรุ่น, 2563: ออนไลน์) ฉะนั้น การได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ตามใจเกินไป และไม่สร้างเงื่อนไขตลอดเวลา มีความคาดหวัง ที่เหมาะสม ยอมรับ เข้าใจ ความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย ใช้ความรักเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจสามารถสร้างภูมิคุ้มกัน และเป็นเกราะป้องกันจากพฤติกรรมเสี่ยงได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อน เรื่องที่ปรึกษา ส่วนใหญ่ คือ ไม่มีเพื่อน รองลงมาทะเลาะกับเพื่อน สุขภาพไม่ดีและปัญหาการเรียน ดังนั้นการที่วัยรุ่นมีปัญหา แล้วไปปรึกษากับเพื่อนจะทำให้ถูกชักจูงไปสู่การใช้สารเสพติดได้ง่าย (วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ, 2560: 101-108) ส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างเล่นอินเทอร์เน็ต รองลงมาดูทีวี/หนัง ส่วนใหญ่สารเสพติดที่ใช้ คือ บุหรี่ รองลงมาคือ เบียร์ เหล้า กัญชา และกระท่อม สาเหตุที่ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่อยากลอง รองลงมาเพื่อนชวน และคลายเครียด

สอดคล้องกับวิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ (2560: 101-108) สุวพันธุ์ คะโยธา และวุฒิพงศ์ ภักดีกุล (2561: 84-95) พบว่า สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด เพราะกลุ่มเพื่อนชวนให้ลองใช้สารเสพติด อยากรู้และต้องการเป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และอายุน้อยก็ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพสารเสพติดมาก

2. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยรวมมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการควบคุมตนเอง อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน สอดคล้องกับพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา (2562: 212-223) ได้ทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำจะมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง เนื่องจากวัยรุ่นสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์ มีการคิดพิจารณาและตัดสินใจที่ดีว่าตนเองจะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไรให้มีความเหมาะสมที่สุด ถ้าวัยรุ่นมีความฉลาดทางอารมณ์น้อยจะไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ และจะแสดงออกผ่านการทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเสพติด (Brackett & Mayer, 2003: 1147-1158) เพราะวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมกระทำผิดมักมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ต่ำกว่าผู้ไม่กระทำผิด (Cardona-Isaza, Velert Jiménez & Montoya-Castilla, 2021: online; Yip et al., 2020: 462-472; Kun et al., 2019: 367-387; Kahn et al., 2016: 903-917)

3. ความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในจังหวัดสมุทรปราการ กับข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย คือ โดยรวมความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด ชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาและเรื่องที่น่ามาปรึกษา มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Conegundes et al. (2020: 193-201) พบว่า การได้เห็นเหตุการณ์ของสมาชิกในครอบครัวที่เมาสุรามีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นตอนต้น นอกจากนี้ครอบครัวเป็นตัวแทนการเริ่มใช้ยาสูบและแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น (Jurado et al., 2019: 1-17) ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการใช้สารเสพติด (สรวิชญ์ เหล่าตรุณ, จินห์จุฑา ชัยเสนา ดาลลาส และภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 2561: 146-156) ส่วนลำดับบุตรในท้องเดียวกัน กิจกรรมที่ทำในยามว่างไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะด้านการควบคุมตนเอง ฉะนั้นโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและ

ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะด้านการควบคุมตนเอง เพื่อป้องกันพฤติกรรม การใช้สารเสพติดของนักเรียนในโรงเรียน

2. ปัจจัยทางเพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัว ที่ใช้สารเสพติด และชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหาและเรื่องที่น่ามาปรึกษา เป็นตัวกำหนดความฉลาดทางอารมณ์ ฉะนั้นการพัฒนา รูปแบบการป้องกันพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในนักเรียน ควรคำนึงถึงประเด็นนี้ในการสร้างกิจกรรมหรือ การนำครอบครัวมามีส่วนร่วม

3. นำปัจจัยด้านครอบครัวที่ใช้สารเสพติด รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว การไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน และค่านิยมผิด ๆ ที่ส่งผลให้วัยรุ่นตอนต้นใช้สารเสพติด ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการจัดกิจกรรม และการวางแผนการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นตอนต้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในนักเรียน ให้ได้สาเหตุที่มีความลึกซึ้งต่อไป เช่น เหตุใดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จึงทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด และครอบครัวที่ใช้สารเสพติด จะมีรูปแบบหรือวิธีการป้องกันการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นตอนต้นได้อย่างไร

2. ควรทำการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่น โดยเฉพาะด้านการควบคุมตนเอง การมีส่วนร่วมทั้งนักเรียน ครอบครัวและสังคม ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและเป็นเกราะป้องกันจากการใช้สารเสพติดได้

สรุป

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ เป็นบุตรคนที่ 1 ในพี่น้อง 2 คน มีพ่อหรือแม่ใช้สารเสพติด ประเภทกัญชา บุหรี่และเหล้า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และแบบควบคุม เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อน มากที่สุด สารเสพติดที่ใช้ ได้แก่ บุหรี่ เบียร์ เหล้า กัญชา กระท่อม เหตุผลการใช้สารเสพติดเพราะอยากลอง เพื่อนชวน และคลายเครียด มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะในด้านการควบคุมตนเอง การศึกษาชี้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้องในท้องเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติดและชนิดสารเสพติดที่คนในครอบครัวใช้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว บุคคลแรกที่จะไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา และเรื่องที่น่ามาปรึกษามีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะด้านการควบคุมตนเองและนำปัจจัยด้านสมาชิกในครอบครัวที่ใช้สารเสพติด รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว การไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน และค่านิยมผิด ๆ ที่ส่งผลให้วัยรุ่นตอนต้นใช้สารเสพติด ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ด้านการจัดกิจกรรมและการวางแผนการป้องกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2559). **การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2559**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564, จาก <https://doc.dmh.go.th/report/compare/iqeq.pdf>
- เจตน์สุภะ ภัทร และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**, 31 (3), 88-103.
- ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ และณัฐนิชา ทองใบ. (2564). **องค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหจากการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนที่สำคัญในประเทศไทย**. ค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2564, จาก <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621318588>
- ธัญธิดา พิมพ์พวง และมานพ คณะโต. (2559). ภูมิคุ้มกันยาเสพติดและสารเสพติด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**, 27 (1), 136-146.
- พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564. (2564). **ราชกิจจานุเบกษา** (เล่มที่ 138). ตอนที่ 73 หน้า 11 (8 พฤศจิกายน)
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เฒ่าวัฒนา. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. **วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล**, 35 (3), 212-223.
- ภูฟ้า เรสท์โฮม. (2563). **ปัญหายาเสพติดในวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในไทยกับความจริงที่ต้องแก้ไข**. ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564, จาก <https://blog.phufaresthome.com/drug-issue-in-thai-teenager>
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และชมรมสุขภาพวัยรุ่น. (2563). **ยาเสพติดกับวัยรุ่น**. ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.thaipediatrics.org/Media/media-20170410133304.pdf>
- วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์. (2564). **รายงานวิจัยรัฐ สังคม ชุมชน: สถานการณ์ความเสี่ยงของเยาวชนต่อปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง**. ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564, จาก <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621323391>
- วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ. (2560). โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.). **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**, 30 (1), 101-108.
- สรวิชัย เหล่าตรุณ, จินห์จุฑา ชัยเสนา ดาลลาส และภรภัทร เสงอุดมทรัพย์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการใช้สารเสพติดในนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**, 36 (4), 146-156.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562 ก). **ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ: รายงานประจำปี 2562**. ค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.oncb.go.th/DocLib/%E0>

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562 ข). **แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติดปี 2562**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.oncb.go.th/Home/PublishingImages/Pages/ProgramsandActivities>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ. (2562). **รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564, จาก https://drive.google.com/file/d/1Qyr8bgcxmf6_abKtUKk_gwQxPaXc_XWfDW/view
- สุวพันธุ์ คะโยธา และวุฒิพงษ์ ภัคตีกุล. (2561). ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดของเยาวชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตเทศบาลนครสกลนคร. **วารสารโรงพยาบาลสกลนคร**, 21 (3), 84-95.
- Baniashraf, S. S. & Kakabraee, K. (2017). The relationship between emotional intelligence (EI) and tendency to addiction of male and female students. **Bali Medical Journal**, 6 (2), 298-303.
- Best, J. W. & Kahn, J. V. (2006). **Research in education** (10th ed.). Boston: Pearson Education.
- Brackett, M. A. & Mayer, J. D. (2003). Convergent, discriminant, and incremental validity of competing measures of emotional intelligence. **Personality and Social Psychology Bulletin**, 29, 1147-1158.
- Cardona-Isaza, A. J., Velert Jiménez, S. & Montoya-Castilla, I. (2021). **Decision-making styles in adolescent offenders and non-offenders: Effects of emotional intelligence and empathy**. Retrieved 10 December 2021, from <https://journals.copmadrid.org/>
- Conegundes, L. S. et al. (2020). Binge drinking and frequent or heavy drinking among adolescents: Prevalence and associated factors. **Journal de Pediatria (Rio J)**, 9 (2), 193-201.
- Fathi, A. et al. (2021). High-risk behaviors of female adolescents based on different types of intelligence. **Bi-Quarterly journal of Policing & Social Studies of Women & Family**, 8 (2), 450-468
- Goleman, D. (1998). **Working with emotional intelligence**. New York: Bantam.
- Gonzalez-Yubero, S., Palomera, R. & Lázaro-Visa, S. (2021). Trait and ability emotional intelligence as factors associated with cannabis use in adolescence. **Adicciones**, 33 (4), 333-344.
- Jurado, M. M. J. et al. (2019). Analysis of the relationship between emotional intelligence, resilience, and family functioning in adolescents' sustainable use of alcohol and tobacco. **Sustainability**, 11 (10), 1-17.

- Kahn, R. E. et al. (2016). Emotional intelligence and callous-unemotional traits in incarcerated adolescents. **Child Psychiatry and Human Development**, **47** (6), 903-917.
- Kun, B. et al. (2019). The effects of trait emotional intelligence on adolescent substance use: Findings from a Hungarian representative survey. **Frontier in Psychiatry**, **10** (1), 367-387.
- Robinette, B. & Fratzke, B. J. (2019). Does emotional intelligence impact an adolescent recovery program?. **Open Access Journal Addiction and Psychology**, **1** (4), 1-6.
- Somayeh A. et al. (2017). Emotional intelligence, spiritual intelligence, self-esteem and self-control of substance abuse. **International Neuropsychiatric Disease Journal**, **9** (4): 1-8.
- United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC]. (2019). **World drug report 2017**. Retrieved 25 December 2021, from <https://www.unodc.org/wdr2017/index.html>
- Yip, J. A. et al. (2020). Follow your gut? Emotional intelligence moderates the association between physiologically measured somatic markers and risk-taking. **Emotion**, **20** (3), 462-472.